

Aranykéz Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola
Székesfehérvár

Vizuális kultúra fakultáció helyi tanterv

Négy évfolyamos gimnázium

HELYI TANTERVI ÓRASZÁMOK				
4 évfolyamos gimnázium 9 – 12 osztály				
Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	-	-	2	2
Évi óraszám			72	64

Vizuális kultúra fakultáció helyi tanterv 11-12. évfolyam

A vizuális kultúra fakultáció célja a vizuális kultúra középszintű érettségire való felkészítés. A helyi tanterv a részletes érettségi vizsgakövetelményre épül.

A vizuális kultúra középszintű érettségi vizsgakövetelményeinek teljesítése azt tanúsítja, hogy a vizsgázó az általános műveltséghez szükséges vizuális ismeretek birtokában van, megfelelő jártasságokkal, készségekkel, képességekkel rendelkezik mind a vizuális alkotás, mind a befogadás területén, ami alkalmassá teszi a mindennapi életben szükséges ismeretek felhasználására és azok képesség szintű alkalmazására.

A részletes vizsgakövetelmények támaszkodnak a kerettantervi követelményekre, ennek megfelelően az érettségi vizsgakövetelmények nem haladhatják meg a vizuális kultúra tantárgy 12 évfolyamra szóló kerettantervi követelményeit.

A vizuális kultúra részletes követelményrendszere mindkét vizsgaszinten két fő részre tagolódik, az alkotás és a befogadás tevékenységrendszerek követelményeinek leírására. Kompetenciák - A vizuális jelenségek megfigyelése, széles körű elemző vizsgálata, esztétikai és kommunikációs szempontok szerinti megítélése. - A vizuális nyelv elemeinek ismerete és megfelelő használata az alkotó tevékenység során, valamint ezen ismeretek segítségével vizuális alkotások elemzése. - A különböző köznapi és művészi vizuális közlésformák gyakorlati alkalmazása, továbbá sajátos és közös vonásainak bemutatása, sokrétű értelmezése, kritikus megítélése. - A köznapi vizuális kommunikáció során értelmezhető vizuális közlések létrehozása a közlés céljának megfelelő formában és alkalmas technikával. - Vizuális információk tudatos befogadása pontos vizuális megfigyelés és megfelelő értelmezés alapján. - Tárgyak, vizuálisan érzékelhető jelenségek ábrázolása, valamint elképzelt dolgok, elvont gondolatok, érzések kifejezése különböző vizuális eszközökkel. - Tárgyak, a köznapi vizuális környezet elemző vizsgálata, különböző szempontok szerinti megítélése. - A környezettudatos gondolkodás fontosságának megértése és bemutatása. - A képzetekben gazdag képi látásmód alkalmazása és ennek árnyalt vizuális kifejezése. - Időben és térben eltérő kultúrák és művészeti korszakok művészi értékeire vonatkozó ismereteinek bemutatása, értelmezése és elemzése. - Vizuális megjelenések kultúráközvetítő szerepének megértése és bemutatása. - Az adott feladatnak megfelelő szintű pszichomotorikus és technikai készségek használata. - Leíró, értelmező, elemző munka során a megfelelő vizuális és textuális közlésformák kiválasztása. - A vizuális kultúrához kapcsolódó fogalmak, szakkifejezések helyes használata. - Vizuálisan feldolgozható problémahelyzetek önálló, kreatív megoldása, alkotói folyamat bemutatása.

11. évfolyam (72 óra)

Alkotás

Témakörök:

1. Vizuális nyelv

1. A vizuális nyelv alapelemei. A pont, vonal, sík- és térforma, felület, technikának és adott célnak megfelelő használata. - Vonal: Legalább háromféle minőségű (különböző vastagságú, tónusú, karakterű), a választott eszköznek megfelelő vonal következetes használata szabadkézi rajzban. - Sík és térforma: Modell alapján készített leképező jellegű munkában sík és térforma pontos visszaadása. - Tónus, szín: Modell alapján készített leképező jellegű munkában (rajz, festés, vegyestechnika) legalább négy különböző tónusfokozat következetes alkalmazása. Adott színek pontos kikeverése. - Tér: A célnak legmegfelelőbb térábrázolási módok kiválasztása.

2. A vizuális nyelvi elemek elrendezése - Kompozíció, (konstrukció): Az adott célnak (közlés, kifejezés, alkotás) megfelelő nyitott és zárt kompozíciós elrendezés létrehozása. - Kontraszt, harmónia: Kontrasztokkal (szín, tónus, forma, méret, felület) történő kiemelés használata az

értelmező ábrázolásban. Színharmoníák, szíkontrasztok (fény-árnyék, hideg-meleg, komplementer, magábanvaló, szimultán, mennyiségi, minőségi) tudatos használata.

3. Vizuális nyelv és kontextus - A vizuális nyelv eszközeinek használata különböző kontextusban a kifejező jellegű munkákban.

2. Technikák

Adott technika adekvát használata. - Rajzolás: Szabadkézi rajz készítése ceruzával, illetve ecsettel, tollal. - Festés: Festés akvarellal, temperával. - Montázs-, kollázskészítés.

Makettezés, modellezés - További technikák Egy további szabadon választott technika alkalmazása (pl. mintázás, fotó, videó, számítógép, vegyes technikák, kézműves technikák).

3. Ábrázolás, látványértelmezés

1. Formaértelmezés – Arány: Ábrázoló jellegű rajz készítése során természeti és mesterséges formák karakterét meghatározó főbb, a felismerhetőséget biztosító arányok helyes megfigyelése és visszaadása. – Forma, alak, karakter: Ábrázoló jellegű rajz készítése során a látvány formáját meghatározó főbb, a felismerhetőséget biztosító jegyek megfigyelése és helyes visszaadása (befoglaló forma, körvonal). – Szerkezet, felépítés, működés Egyszerű tárgyak felépítését, formakapcsolatait bemutató rajz készítése (pl. szabásrajz, szerkezeti vázlat).

2. Térértelmezés – Téri helyzetek: Téri helyzetek egyszerű, értelmező jellegű ábrázolása. Tárgyak, objektumok egymáshoz viszonyított téri helyzetének pontos megjelenítése látvány alapján két és három dimenzióban. – Nézőpont Az adott célnak megfelelő nézőpont kiválasztása. Látvány alapján tárgyak, objektumok ábrázolása során a nézőpont következetes megtartása. – Térmélység: Beállítás alapján a fény-árnyék hatások segítségével a térmélység érzékeltetése szabadkézi rajzban és festéssel. – Térábrázolási konvenciók: Ábrázoló jellegű szabadkézi rajzban választott térábrázolási rendszer következetes alkalmazása. Egyszerű beállításról a kétirányponthoz perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazása szabadkézi rajzban. Beállításról vagy a látvány axonometrikus képéből az adott tárgy vetületi rajzának elkészítése (Monge-rendszerben) szabadkézi rajzban.

3. Színértelmezés – Szín- és fényviszonyok: Beállítás alapján szín és fényviszonyok helyes visszaadása szabadkézi rajzban és festéssel.

4. Mozgásértelmezés

4. Megjelenítés, kifejezés, alkotás

- Nézőpont - Térviszonyok - Kompozíció: Ornamentális és képi kompozíció létrehozása látvány alapján vagy elképzelés alapján. - Színhatás - Érzelmek, elvont gondolatok: Érzelmek, lelkiállapotok, elvont gondolatok értelmezhető vizuális kifejezése szabadon választott vizuális formában. - Folyamat, mozgás, idő: Folyamat, történet bemutatása értelmezhető képsorokban (pl. képregény). - Kép és szöveg: Adott kép/ek és szövegrészek egymáshoz viszonyított, a célnak megfelelő elrendezése adott képmezőben, hagyományos technikával vagy számítógéppel. Adott tartalomnak leginkább megfelelő betűtípus kiválasztása és kompozíció kialakítása hagyományos technikával vagy számítógéppel. - Vizuális információ: Vizuális jelek, szimbólumok egyértelmű, következetes használata (pl. magyarázó-közlő rajzokon). Nem vizuális természetű konkrét információk (pl. számszerű adatok: hőmérséklet-ingadozás, népességváltozás) értelmezhető, képi megjelenítése (infografika). Színkódok következetes alkalmazása a magyarázó-közlő ábrázolásban. - Tárgyak és környezet: Adott funkcióra egyszerű tárgy, csomagolás tervezése, tervvázlatokból a legalkalmasabb kiválasztása, a kiviteli terv elkészítése rajzban. Külső és belső terek különböző funkcióra történő berendezésének, átalakításának megtervezése két, illetve három dimenzióban. Egyszerű tárgy készítése szabadon választott kézműves technikával.

12.évfolyam (64 óra)

Befogadás

Témakörök:

5. Vizuális eszközök

1. Megjelenítés sajátosságai - Vizuális nyelvi elemek: A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb eszközeinek (pont, vonal, sík- és térformák, felület, tónus, szín, szerkezet/kompozíció, képi motívumok) a vizuális közlésben, kifejezésben betöltött szerepének ismerete és használata az elemzés során. - Térábrázolási módok: A legjellegzetesebb térábrázolási módok felismerése, és lényegének ismerete. A termélység-megjelenítés különböző módjainak ismerete. - Vizuális minőségek: Vizuális minőségek differenciált megkülönböztetése szóbeli közlésekben is (pl. tónus/szín; alak/forma; textúra/faktúra/struktúra megkülönböztetése). - Látványértelmezés: A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők (pl. nézőpont, arányok, képelemek egymáshoz való viszonya) lényegének, jelentésének ismerete és alkalmazása az elemzés során. - Kontraszt, harmónia: A színharmóniák, szíkontrasztok (fény-árnyék, hideg-meleg, komplementer, magábanvaló, szimultán, mennyiségi, minőségi) felismerése. - Kontextus: A vizuális közlési, kifejezési eszközök jelentését meghatározó összefüggések - kontextus - felismerése és használata, értelmezés, elemzés során.

2. Technikák - A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb technikáinak felismerése. A legfontosabb technikák közlésben, kifejezésben betöltött szerepének ismerete és használata az elemzés során.

6. Vizuális kommunikáció

- Folyamat, mozgás, idő: Időt, mozgást, változást rögzítő vizuális (álló és mozgóképi) megjelenítési módok ismerete és összehasonlítása. - Kép és szöveg - Vizuális információ: A köznapi és művészi vizuális közlésekben előforduló legfontosabb jelek, jelzések, jelképek, motívumok megfelelő verbális értelmezése. A köznapi közlésekben (pl. műszaki rajz, folyamatábra) leggyakrabban előforduló vizuális információk értelmezése. - Tömegkommunikáció: A tömegkommunikáció legfontosabb (auditív, vizuális, audiovizuális) eszközeinek, leggyakoribb formáinak ismerete és megkülönböztetése. A legfontosabb médiakategóriák (nyomtatott és elektronikus médiumok) kommunikatív és esztétikai hatásának ismerete. - Fotó, mozgókép: Fotóelemzés megadott szempontok szerint. A fotó legfontosabb műtípusainak (emlékfotó, szociófotó, sajtófotó, művészfotó) ismerete. A film műtípusainak ismerete (ismeretterjesztő, dokumentum, játékfilm, kísérleti film, reklám). Álló és mozgóképi reklámanyag képi hatásának elemzése.

7. Tárgy- és környezetkultúra –

Forma- és funkcióelemzés: A tárgyból leolvasható információk ismerete. Különböző korokból és kultúrákból származó tárgyak, objektumok (pl. épület, építmény) funkció- és formaelemzése. Tárgyak, épületek stílusjegyek alapján történő besorolása, csoportosítása. - Tervezési folyamat A tervező-, alkotófolyamat lépéseinek (kutatás, motívumgyűjtés, vázlatkészítés, modellezés, kipróbálás, tervdokumentáció-készítés) ismertetése egy konkrét példán keresztül. - Kézműves és ipari tárgykultúra: Egy tárgy (múltbeli, más kontinensről, kultúrából származó) elemző vizsgálata. - Népművészet: A tárgyi néprajz és a népművészet fogalmának ismerete. A magyar népművészet legfontosabb sajátosságainak ismerete.

8. - **Művészeti ágak:** Művészeti ágak (képzőművészet, építészet és alkalmazott művészetek) legfontosabb jellemzőinek ismerete. - Műfajok: A képzőművészet kétdimenziós (festészet, fotó, grafika), háromdimenziós műfajainak (szobrászat, installáció, land art) és időbeli kifejezéssel is bíró műfajainak (mobil szobor, happening, video, multimédia) ismerete. - Művészettörténeti korszakok, stílusok A művészet nagy stílusok korszakainak, irányzatainak (őskor, ókor, középkor, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, romantika, realizmus, impresszionizmus, posztimpresszionizmus, historizmus, szecesszió, szimbolizmus, fauvizmus, expresszionizmus, futurizmus, kubizmus, dadaizmus, szürrealizmus, absztrakt irányzatok, pop-art, konceptuális művészet, transzavantgard/posztmodern, valamint az Európán kívüli kultúrák közül India, Kína, Japán művészete és a prekolumbián kultúrák)

legfontosabb jellemzőinek ismerete. - Stílusjegyek - Alkotások és alkotók: A legismertebb alkotások és alkotók (lásd OH. Részletes érettségi követelmények: Műtárgylista) ismerete, felismerése és stílusmeghatározása. - Műelemző módszerek: A következő műelemző módszerek ismerete és alkalmazása. Stílustörténeti, forma-funkció, forma-tartalom, összehasonlító és ikonográfiai elemzés. - A mű tárgyi és kulturális környezete: Vizuális közlések, tárgyak, műalkotások jelentését meghatározó tárgyi és kulturális környezeti összefüggések jelentőségének felismerése. - A műalkotások létrehozásában szerepet játszó tényezők és összefüggések ismertetése (pl. kulturális környezet, megrendelői igény, alkotói beállítottság, technikai feltételek). Műelemző módszerek ismerete és alkalmazása (pl. stílustörténeti, forma-funkció, forma-tartalom, összehasonlító és ikonográfiai elemzés)